

Wykorzystanie współpracy niezwiązanej z programem LEADER/RLKS na rzecz wsparcia inteligentnych wiosek

Wskazówki dla decydentów politycznych i wykonawców

Zdjęcie © Freepik

1. Wstęp	1
2. Inteligentne wioski a współpraca	2
3. Znacząca elastyczność Działania współpraca w okresie 2014-2020	4
4. Rodzaje kwalifikującej się działalności w ramach współpracy	5
5. Rodzaje kwalifikujących się kosztów	6
6. Wnioski do wykorzystania na podstawie podejścia EPI-AGRI	7
7. Zebranie wszystkich elementów w celu stworzenia 'jeszcze bardziej zintegrowanego podejścia'	7

1. WSTĘP

Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie przyszłości i rolnictwa i produkcji żywności ([Communication on the Future of Food and Farming](#)) (listopad 2017) podkreśla znaczenie inteligentnych wiosek jako priorytetu, który ma pomóc „społecznościom lokalnym w jasny i kompleksowy sposób rozwiązać problemy dotyczące niedostatecznego dostępu do łączności szerokopasmowej, możliwości zatrudnienia oraz świadczenia usług”. Koncepcja inteligentnych wiosek jest ważna, ponieważ ponownie zwraca uwagę na potrzeby i potencjał obszarów wiejskich oraz akcentuje potrzebę większej koncentracji na upodmiotowieniu społeczności na poziomie lokalnym, jeżeli obszary wiejskie mają przetrwać i prosperować w nadchodzących dziesięcioleciach. Należy jednakże rozumieć, że koncepcja inteligentnych wiosek dotyczy w dużej mierze procesu, w którym lokalna społeczność pełni aktywną rolę w kształtowaniu swojej przyszłości. Nie istnieje jeden model inteligentnych wiosek, który zaproponowano czy też zasugerowano, ponieważ potrzeby i potencjał każdej społeczności wiejskiej oraz każdego obszaru wiejskiego różnią się znacząco w UE (patrz krótki dokument 'Jak wspierać strategię inteligentnych wiosek, które skutecznie wzmacniają podmiotowość społeczności obszarów wiejskich?').

Pomimo że Komisja Europejska zachęca państwa członkowskie do wspierania inteligentnych wiosek, wnioski legislacyjne dotyczące wspólnej polityki rolnej (WPR) bądź polityki spójności po 2020 r. nie zawierają szczególnych interwencji na rzecz inteligentnych

Treść niniejszego dokumentu opiera się na wynikach dyskusji Grupy Tematycznej ds. Inteligentnych Wiosek ENRD i nie odzwierciedla poglądów Komisji Europejskiej.

wiosek. Natomiast znaczenie tej koncepcji podkreśla wprowadzenie wskaźnika rezultatu dla inteligentnych wiosek w planowanym rozporządzeniu dotyczącym [planów strategicznych WPR](#). W związku z tym przyznano państwom członkowskim elastyczność w projektowaniu wsparcia krajowego/regionalnego na rzecz inteligentnych wiosek, polegającą na dostosowywaniu szerokiego zakresu interwencji politycznych, przewidzianych w rozporządzeniu dotyczącym planów strategicznych WPR, do szczególnego kontekstu i potrzeb ich społeczności wiejskich

Jedną interwencją polityczną, która będzie miała największe

znaczenie dla realizacji koncepcji inteligentnych wiosek, jest wsparcie dostępne dla różnorodnych form współpracy pomiędzy różnymi 'podmiotami' wiejskimi.

Niniejszy krótki dokument bada w szczególności potencjalną rolę współpracy niezwiązanej z programem LEADER/RLKS na rzecz wsparcia inteligentnych wiosek, podczas gdy rola LEADER/RLKS jest analizowana w innym dokumencie. Został opracowany głównie na podstawie interpretacji wskazówek i doświadczeń z poprzednich okresów programowania w kontekście rozporządzenia Komisji dotyczącego 'planów strategicznych WPR' na lata 2021-2027.

© Pexels - Rachel Vrine

2. INTELIGENTNE WIOSKI A WSPÓŁPRACA

Celem inteligentnych wiosek jest kanalizowanie energii, wizji i zaangażowania lokalnych mieszkańców w kierunku lokalnego działania. Współpraca pełni najważniejszą rolę w tym procesie. [Przykłady projektów i inicjatyw](#), zebranych i omówionych na łamach Grupy Tematycznej ds. Inteligentnych Wiosek (GT) ENRD, jasno wskazują, że funkcjonowanie inteligentnych wiosek

zaczyna się od gromadzenia się lokalnych mieszkańców wokół wspólnego problemu lub wspólnej wizji po to, aby zrealizować pewną formę strategii oddolnej i partycypacyjnej, która wytycza mapę drogową współpracy i która może obejmować:

WSKAZANIE

jasne wskazanie kolejności działań współpracy/interwencji zaproponowanych przez społeczność w celu realizacji swojej wizji.

PRZEGLĄD

przeгляд, w jaki sposób (i przez kogo) działania/interwencje będą zarządzane

WYJAŚNIENIE

wyjaśnienie, jak członkowie szerszej społeczności będą mobilizowani i skutecznie zaangażowani w ten proces..

OSZACOWANIE

oszacowanie związanych z tym kosztów.

Aby osiągnąć ten punkt – i jeszcze więcej – należy zapewnić sprzyjające warunki. Obejmują one:

Dobrze rozwiniętą **samoorganizację i zarządzanie**, czy to z udziałem jednostek publicznych, czy też prywatnych.

Łatwo dostępną **animację, ułatwianie i pośrednictwo**, aby pomóc tworzyć sojusze i partnerstwa pomiędzy właściwymi podmiotami.

Budowę potencjału dla przywództwa oraz **umiejętności mobilizowania lokalnych mieszkańców** i kierowania ich uwagi ich na kwestie mające dla nich znaczenie.

Dostęp do wiedzy, informacji i umiejętności wymaganych, by pielęgnować nowe pomysły i je rozbudowywać aż do dojścia do punktu ich wdrażania. Może obejmować analizy techniczne lub studia wykonalności, lub w wielu przypadkach pilotaż nowych pomysłów i 'uczenie się poprzez działanie'.

Dostęp do szybkiego i elastycznego finansowania, najlepiej w formie (globalnych) dotacji na rzecz współpracy, które mogą zapewnić lokalnym mieszkańcom szyte na miarę pakiety finansowania wielu kategorii wydatków, albo w połączeniu z innymi dotacjami w ramach innych rodzajów interwencji.

© Icons: Freepik-FlatIcon

Można wprowadzić i/lub wspierać wszystkie te wyżej wymienione sprzyjające warunki w mniejszym lub większym stopniu dzięki funduszom publicznym na współpracę oraz wspólne działania, które stały się w ostatnich latach ugruntowanym elementem unijnej polityki rozwoju obszarów wiejskich.

Współpraca w ramach lokalnych grup działania (LGD) i pomiędzy nimi jest głęboko zakorzeniona w podejściu LEADER/RLKS począwszy już od wczesnych stadiów przygotowania tego programu, podczas gdy inne szczególne formy wspólnych działań w gospodarce wiejskiej wprowadzono później.

W okresie programowania **2007-2013** wsparcie było dostępne na współpracę w zakresie opracowywania nowych produktów, procesów i technologii; udział rolników w programach jakości żywności oraz tworzenie i działanie grup producentów. W okresie programowania **2014-2020** rozszerzono te aspekty w ramach 'Działania współpraca' (art. 35 rozporządzenia nr 1305/2013), dzięki czemu pojawiły się nowe możliwości:

a. łączenia i angażowania we wspólne działania znacznie szerszego grona osób/podmiotów;

b. zarówno rozszerzania zakresu tematycznego, jak i zwiększania skali współpracy;

c. udzielania dodatkowego 'miękkiego wsparcia' na tworzenie i wdrażanie wspólnych działań (np. animację i koszty bieżące).

Na okres programowania **2021-2027** proponuje się w dalszym ciągu, aby:

- wsparcie wszystkich rodzajów działań w zakresie współpracy (od partnerstw LEADER/RLKS oraz ich lokalnych i międzynarodowych działań aż po lokalne plany gospodarki leśnej) było ujęte w jednym artykule⁽¹⁾ dotyczącym rodzaju współpracy w ramach interwencji;
- zakres tego wsparcia został również rozszerzony na inteligentne wioski.

W kolejnych rozdziałach niniejszego krótkiego dokumentu analizowane są zasady Działania współpraca w latach 2014-2020 i jak można je wykorzystać, aby wspierać inteligentne wioski. Bardziej szczegółowe wyjaśnienie zamieszczono w unijnych Wytężnych (listopada 2014 r.) dotyczących Działania współpraca⁽²⁾.

(1) Art. 71 zaproponowanego rozporządzenia (COM(2018) 392 final) ustanawiającego przepisy dotyczące strategicznych planów WPR w okresie 2021-2027.

(2) https://enrd.ec.europa.eu/sites/enrd/files/w10_guidance_cooperation_measure_art_35.pdf

3. ZNACząCA ELASTYCZNOŚĆ DZIAŁANIA WSPÓŁPRACA W OKRESIE 2014-2020

Zgodnie z art. 35 rozporządzenia nr 1305/2013 podstawowe przepisy dotyczące unijnego finansowania współpracy w ramach rozwoju obszarów wiejskich w okresie 2014-2020 EU przewidują, że:

- IV. przynajmniej dwa podmioty muszą być zaangażowane we wspólne działanie, które jest przedmiotem wsparcia;
- V. przekazane środki finansowe powinny zasadniczo wspierać zaangażowane jednostki w zadaniach wykonywanych na zasadzie współpracy (tj. nie wymaga się koncentracji tematycznej a jedynie realizacji stosownych priorytetów PROW);
- VI. wsparcie na rzecz wspólnych działań powinno być wykorzystywane na to, aby 'pojawily się nowe rzeczy'. Finansowanie nie może być wykorzystane na wsparcie wspólnych działań, które już są realizowane.

W związku z tym w kontekście inteligentnych wiosek nie można oferować finansowania istniejącym ugrupowaniom społecznościowym na obecnie realizowane projekty, ale można je udostępniać istniejącym ugrupowaniom społecznościowym na nowe projekty lub nowym ugrupowaniom społecznościowym na nowe projekty.

Biorąc pod uwagę te obowiązujące podstawowe przepisy, niezmiernie szerokie grono podmiotów współpracujących ze sobą kwalifikuje się potencjalnie do wsparcia, pod warunkiem że ich działanie przyczynia się do realizacji priorytetów dominujących w krajowej/regionalnej polityce rozwoju obszarów wiejskich. Na przykład nie ma wymogu, aby współpracujące jednostki prowadziły działalność w sektorze rolnym, leśnym lub żywnościowym. Niektóre z nich mogą ją prowadzić albo, alternatywnie, żadna z nich.

Istnieją trzy główne formy⁽³⁾ współpracy wspierane w okresie programowania 2014-2020, które mają szersze znaczenie dla koncepcji inteligentnych wiosek:

1. Sieci – tworzenie nowych sieci (wraz z rozpoczęciem działań nowych sieci) wyraźnie określono jako kwalifikujące się do finansowania w ramach współpracy w latach 2014-2020 ze względu na ogromne znaczenie sieci dla stymulowania innowacji i rozwoju gospodarczego poprzez wymianę wiedzy; dzielenia się udogodnieniami i wiedzą ekspercką; ułatwiania innych bardziej intensywnych interakcji. Podejście do tworzenia sieci jest bardzo szerokie i elastyczne.

2. Grupy operacyjne EIP-AGRI (GO) – grupy operacyjne są bardzo szczególną formą projektów współpracy utworzoną przez *„zainteresowane podmioty, takie jak rolnicy, badacze, doradcy i przedsiębiorstwa ... , które są istotne dla osiągnięcia celów EPI-AGRI”*. W związku z tym koncentrują się w szczególności na:

- a) budowaniu partnerstw wypełniających lukę pomiędzy sektorem badawczym a praktyką;
- b) realizacji projektów eksperymentalnych, skupionych na rozwijaniu interaktywnych innowacji i współtworzeniu rozwiązań codziennych praktycznych problemów stojących przed rolnikami i leśnikami;
- c) upowszechnianiu wyników tych projektów.

GO są niezmiernie elastycznymi ugrupowaniami i niewiele jest zaleceń co do ich formy.

3. Inne grupy w ramach współpracy – wsparcie jest również dostępne na rzecz innych form ugrupowań i wspólnych działań o charakterze mniej eksperymentalnym niż grupy operacyjne EPI-AGRI, ale mających szeroki zakres działalności (patrz rozdział 4); istnieje możliwość pokrycia różnych rodzajów kosztów.

INICJATYWA: **SIEĆ WSPARCIA PRZEDSIĘBIORSTW O CHARAKTERZE PRZYRODNICZYM (FINLANDIA)**

Rośnie popyt na działania przyrodnicze, np. spacery w lesie ze zwierzętami. Te działania 'Zielonej opieki' mogą pomóc wyleczyć problemy zdrowotne i społeczne. Ale nowe przedsiębiorstwa typu startup często potrzebują porady i wsparcia, aby rozwijać swoją działalność. Fińska organizacja pozarządowa (NGO) starała się stworzyć sieć wsparcia. Wykorzystała działanie 16.2 PROW 'Opracowywanie nowych produktów i metod', aby stworzyć platformę mentoringu dla nowych przedsiębiorstw i pozwolić im dzielić się najlepszymi praktykami. Opracowała również takie działania, jak wizyty studyjne, grupy robocze oraz kampanie objazdowe, aby umożliwić im rozwój. Ponad 100. usługodawców w zakresie zielonej opieki uczestniczyło w wydarzeniach i działaniach projektu w pierwszym roku jego realizacji. Dziesiątki startupów brało udział w GreenCareLab (laboratorium zielonej opieki), platformie testowania oraz opracowywania pomysłów i usług biznesowych. Ponadto uruchomiono cztery grupy tematyczne w zakresie usług dla zwierząt, gospodarstw rolnych, a także usług ogrodniczych i przyrodniczych związanych z zieloną opieką.

INNA INICJATYWA

Positive Agritude (Pozytywne podejście do rolnictwa) – wiejska sieć na rzecz resocjalizacji osób w trudnej sytuacji. Wspieranie osób w trudnej sytuacji i ułatwianie im integracji społecznej poprzez niewielkie prace na zasadzie wolontariatu w lokalnych gospodarstwach rolnych.

(3) 'Klasy' również kwalifikują się do wsparcia, ale zgodnie z obowiązującymi przepisami dotyczącymi pomocy publicznej klasy są bardzo dokładnie określone i ograniczone do pewnych działań, co zmniejsza ich elastyczność i potencjał wdrażania koncepcji inteligentnych wiosek.

4. RODZAJE KWALIFIKUJĄCEJ SIĘ DZIAŁANOŚCI W RAMACH WSPÓŁPRACY

iczne rodzaje wspólnych działań kwalifikują się do finansowania w ramach Działania współpraca w okresie programowania 2014-2020, spośród których wiele ma nadal istotne znaczenie dla koncepcji inteligentnych wiosek – patrz lista poniżej. Nie jest to lista zamknięta. Instytucje

zarządzające mogą zaproponować inne rodzaje działalności w ramach współpracy (wraz z solidnym uzasadnieniem), które są potrzebne w celu wprowadzania koncepcji inteligentnych wiosek w bieżącym lub kolejnym okresie programowania

Niezwiązane z programem LEADER lokalne strategie działania

Finansowanie w ramach współpracy można wykorzystać na realizację strategii, które zaspokajają niektóre z potrzeb danego obszaru/społeczności wiejskich, ale które nie są tak kompleksowe jak zintegrowane lokalne strategie działania lokalnej grupy działania (LGD) LEADER/RLKS. Ten rodzaj działalności w ramach współpracy ma wspierać partnerstwa publiczno-prywatne mające bardziej konkretny i skoncentrowany cel niż LGD, na przykład opracowanie i realizację strategii energii odnawialnej dla wsi. Wszystkie te aspekty są niezmiernie istotne dla koncepcji inteligentnych wiosek, do których zalicza się również wypełnianie luk, w których LEADER jest nieobecny lub gdy nie zaspokaja danej potrzeby.

Zmiany klimatu i środowisko

Potencjalnie bardzo istotne dla inteligentnych wiosek dążących do sprostania wyzwaniom w zakresie środowiska, takim jak dostosowanie do zmian klimatu, efektywne gospodarowanie wodą, wykorzystanie energii odnawialnej, zachowanie krajobrazu wiejskiego itd. Odpowiednie w szczególności dla bardziej złożonych projektów w zakresie środowiska lub klimatu, które obejmują wiele różnych działań i uczestników, pociągając tym samym za sobą wysokie koszty koordynacji/organizacji.

Krótkie łańcuchy dostaw i rynki lokalne

Jest to popularne działanie w ramach współpracy, które może być blisko powiązane z wieloma inicjatywami społecznościowymi na rzecz rozwoju, w szczególności z tymi skoncentrowanymi na bardziej samowystarczalnych i odpornych gospodarkach. Finansowanie współpracy może również obejmować promocję szczególnych krótkich łańcuchów dostaw lub rynków lokalnych.

Projekty pilotażowe

Są szeroko uznawane za projekty 'testowe' lub 'eksperymentalne', które można włączyć do jakiejś formy procesu 'rozwoju'. Obowiązujące przepisy dotyczące finansowania nie ograniczają projektów pilotażowych do jakiegos konkretnego sektora, ale oczekuje się, że będą one realizować unijne priorytety rozwoju obszarów wiejskich. Projekty pilotażowe nie powinny być wykorzystywane do wspierania autonomicznych badań, ale mogą się wiązać z praktycznymi przedsięwzięciami i je wspomagać. W kontekście inteligentnych wiosek projekty pilotażowe mogą być bardzo przydatnym narzędziem rozwijania innowacji społecznych – podobnie jak projekty LEADER powinny być uznawane za 'inkubatory innowacji'.

Różnorodna współpraca pomiędzy małymi przedsiębiorcami

Ma sprzyjać rozwojowi współpracy pomiędzy mikroprzedsiębiorstwami na obszarach wiejskich oraz pomóc im osiągać korzyści skali, których nie mają, działając osobno. Skoncentrowana na rozwoju i/lub marketingu usług turystyki wiejskiej w okresie 2014-2020, ale potencjalnie jest istotna dla niektórych strategii/planów inteligentnych wiosek – zwłaszcza jeżeli jej zakres zostanie poszerzony.

Zróżnicowanie działalności rolnej w kierunku funkcji społecznych

Finansowanie projektów współpracy obejmujących 'rolnictwo społecznie zaangażowane' oraz zróżnicowanie działalności gospodarstw rolnych w kierunku placówek edukacyjnych, opieki zdrowotnej, miejsc pracy chronionej, rolnictwa wspieranego przez społeczność itd. Potencjalnie istotne w kontekście niektórych strategii/planów inteligentnych wiosek.

Plany gospodarki leśnej

Jeszcze jedno bardzo szczególne działanie w ramach współpracy, lecz niezmiernie istotne w regionach, gdzie znajduje się wiele małych gospodarstw leśnych, których właściciele nie są zainteresowani sporządzaniem tego typu planów dla swoich indywidualnych gospodarstw.

5. RODZAJE KWALIFIKUJĄCYCH SIĘ KOSZTÓW

Do finansowania w ramach rozwoju obszarów wiejskich UE kwalifikuje się pięć głównych rodzajów kosztów 'rozpoczęcia' i wdrażania projektów współpracy:

- a. Opracowania/plany** – mogą obejmować konkretne opracowania/badania techniczne, studia wykonalności, sporządzanie biznesplanów, lokalnych strategii rozwoju itd.
- b. Animacja** – obejmuje zasadniczo mobilizację/zaangażowanie uczestników w działanie w ramach współpracy. W niektórych przypadkach animacja może również uwzględniać rozpoznanie i pielęgnowanie istotnych pomysłów; organizację szkolenia; ułatwianie dialogu między interesariuszami; a także ogólnie tworzenie sieci kontaktów pomiędzy lokalnymi podmiotami i interesariuszami.
- c. Koszty bieżące współpracy** – nie wszystkie koszty bieżące, tylko te wynikające konkretnie z 'aktu' współpracy (np. wynagrodzenie koordynatora).
- d. Bezpośrednie koszty szczególnych planowanych projektów** – koszty (w tym koszty inwestycyjne) wynikające bezpośrednio z działań projektu współpracy. Różnią się od kosztów opisanych w podpunktach a), b) i c) powyżej.
- e. Promocja** – w okresie 2014-2020 dotyczy w szczególności krótkich łańcuchów dostaw i rynków lokalnych, ale może również obejmować inne koszty promocji (np. podnoszenia świadomości) w kontekście strategii/planów inteligentnych wiosek.

Istnieją zatem dwie opcje wykorzystania tych kategorii

kosztów:

- 1.** Pierwsza opcja – wykorzystanie środków przeznaczonych na finansowanie współpracy tylko na pokrycie kosztów 'rozpoczęcia' i/lub prowadzenia wspólnej działalności, natomiast wykorzystanie innych źródeł finansowania (w tym innych działań w ramach rozwoju obszarów wiejskich) na pokrycie kosztów bardziej bezpośrednio wynikających z działań projektu;
- 2.** Druga opcja – pokrycie wszystkich kosztów przy użyciu środków przeznaczonych na finansowanie współpracy, w tym tych, które się kwalifikują w ramach innych działań PROW, takich jak szkolenia i usługi doradcze (działanie 2. PROW) lub inwestycje (działanie 4. PROW). W tym przypadku należy przestrzegać maksymalnych kwot lub stopy wsparcia dla innych działań. Celem jest ograniczenie obciążeń administracyjnych związanych z wykorzystywaniem kilku różnych działań razem, zwłaszcza gdy wsparcie jest wypłacane jako forma 'globalnej kwoty'. Może być to najbardziej odpowiednia opcja, aby strategia/plan inteligentnych wiosek miała uproszczony dostęp do finansowania.

Wsparcie może pokrywać do 100% kosztów kwalifikowanych, chyba że i) stosują się przepisy dotyczące pomocy publicznej i narzucają niższą stopę lub ii) w przypadku drugiej opcji wymienionej powyżej, finansowanie współpracy pokrywa koszty (przede wszystkim koszty inwestycji), które się kwalifikują do wsparcia w ramach innych działań, gdzie stosują się niższe wskaźniki intensywności pomocy.

6. WNIOSKI DO WYKORZYSTANIA NA PODSTAWIE PODEJŚCIA EPI-AGRI

Podczas gdy grupy operacyjne EPI-AGRI – koncentrując się na sektorach rolnictwa i leśnictwa – mogą nie być bezpośrednio związane z koncepcją inteligentnych wiosek, to pojawiło się wiele cennych wniosków do wykorzystania na podstawie podejścia EPI-AGRI – w szczególności w odniesieniu do znaczenia umiejętności ułatwiania/animacji.

Usługi wsparcia innowacji (w tym rzeczniczy innowacji) stanowią ważny element EPI-AGRI i mogą odgrywać ważną rolę w cyklu życia grupy operacyjnej, począwszy od wczesnych etapów uchwycenia innowacyjnych pomysłów aż po upowszechnianie rezultatów projektów. Funkcja ta jest porównywalna do pełnionej przez koordynatora społecznościowego, który będzie wykonywał jedno lub więcej (lub wszystkie!) spośród poniższych zadań:

- Pomoc w wykryciu potrzeb społeczności;
- Ułatwianie tworzenia właściwych ugrupowań społecznościowych i pośredniczenie w organizowaniu konkretnych partnerstw (np. publiczno-prywatnych) istotnych dla szczególnych potrzeb społeczności;
- Wspieranie sporządzania strategii/planów inteligentnych wiosek, w tym opracowań przygotowawczych, procesów konsultacyjnych itd;
- Wspieranie bieżącego zarządzania/administrowania strategią inteligentnych wiosek i związanymi z nią procesami zachodzącymi w społeczności;
- zarządzanie konkretnymi działaniami w ramach współpracy przewidywanymi w koncepcji strategii inteligentnych wiosek;
- koordynowanie pozyskiwania innych funduszy;

Wszystkie z nich kwalifikują się do wsparcia z funduszy przeznaczonych na finansowanie działań w ramach współpracy.

- upowszechnianie osadzonych w społeczności innowacyjnych podejść/praktyk (np. innowacji społecznych).

7. ZEBRANIE WSZYSTKICH ELEMENTÓW W CELU STWORZENIA 'JESZCZE BARDZIEJ ZINTEGROWANEGO PODEJŚCIA'

W okresie programowania 2014-2020 istnieje tendencja postrzegania programu LEADER i Działania współpraca jako odrębnych inicjatyw i pomimo oczywistych komplementarności odnotowano raczej niewiele przypadków strategicznej interakcji pomiędzy lokalnymi grupami działania a grupami operacyjnymi EPI-AGRI. Obecnie powinno dojść do przewyciężenia tej odrębności dzięki przyznaniu państw członkowskim elastyczności w projektowaniu różnych połączeń interwencji w ramach współpracy (w tym LEADER/RLKS, EPI-AGRI oraz inteligentne wioski) na podstawie jednego przepisu art. 71 zaproponowanego nowego rozporządzenia dotyczącego 'planów strategicznych WPR' na lata 2021-2027.

W konsekwencji istnieje wiele możliwości połączenia podejść i narzędzi, aby wytworzyć 'jeszcze bardziej zintegrowane podejście' do inteligentnych wiosek niż obecnie przewidziane w samym podejściu LEADER/RLKS

Z uwagi na znaczący zakres i elastyczne przepisy art. 71 najbardziej odpowiednim mechanizmem realizacji dla instytucji zarządzających, które chcą wspierać inteligentne wioski, mogłaby być pewna forma 'zestawu narzędzi' dla interwencji zapisanych w art. 71 w zależności od woli państw członkowskich, biorąc pod uwagę dodatkową pomocniczość zapewnioną w nowym modelu realizacji WPR.

Na przykład zestaw narzędzi mógłby się składać z czterech 'poziomów' interwencji (patrz rysunek 1):

- **POZIOM 1** – przygotowanie gruntu na poziomie wioski lub w grupach wiosek na terytorium LEADER;
- **POZIOM 2** – animacja i pośredniczenie we współpracy/partnerstwie pomiędzy wioskami/obszarami/podmiotami na tych samych lub różnych terytoriach (LEADER i nie związanych z programem LEADER);
- **POZIOM 3** – budowanie szerszej współpracy w zakresie

konkretnych tematów/wyzwań na terytorium LEADER lub wypełnianie tych luk, w których nie jest stosowane podejście LEADER/RLKS;

- **POZIOM 4** – czerpanie z jednego lub więcej pozostałych poziomów celem wykorzystania twardych/miękkich interwencji wynikających z innych artykułów (np. w odniesieniu do inwestycji o większej skali) rozporządzenia dotyczącego WPR na lata 2021-2027⁽⁴⁾ lub innych EFSI, a także instrumentów finansowych, prywatnego finansowania itd.

Rysunek 1. Zestaw narzędzi inteligentnych wiosek

Lokalne Grupy Działania (LGD) LEADER/RLKS mogą pełnić ogólnie wiodącą rolę na swoich terytoriach w zakresie animacji wśród lokalnych społeczności i przygotowania gruntu na poziomie wsi, w tym w budowy potencjału obejmującego szkolenia, wzajemny mentoring oraz inwestycje o niewielkiej skali. Poszczególne społeczności, stowarzyszenia lokalne, NGO itd., mogą z własnej inicjatywy opracować i realizować strategię inteligentnych wiosek, wykorzystując dostępne strumienie finansowania przewidziane w 'zestawie narzędzi' finansowanych na podstawie art. 71.

Na terytoriach LGD zestaw narzędzi może być głównie finansowany z LEADER/RLKS, podczas gdy na terytoriach nie objętych działaniem LGD można włączyć fundusze na finansowanie współpracy, aby osiągnąć większą skalę lub wypełnić luki poprzez odrębne nabory wniosków.

Najważniejsze jest, aby instytucje zarządzające myślały konstruktywnie i kreatywnie w trakcie określania swoich interwencji w ramach współpracy.

(4) w tym art. 68 (inwestycje) zaproponowanego rozporządzenia (COM(2018) 392 final (ostateczna wersja)) dotyczącego planów strategicznych WPR na lata 2021-2027

DALSZE INFORMACJE

Wszystkie najnowsze informacje GT zamieszczono na stronie:

https://enrd.ec.europa.eu/enrd-thematic-work/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages_en

Portal inteligentnych wiosek – odkryj inteligentne projekty, inicjatywy, podejścia i sieci:

https://enrd.ec.europa.eu/smart-and-competitive-rural-areas/smart-villages/smart-villages-portal_en

